

૧૦૧૩

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

(ગુજરાત કોપીરાઈટ વિભાગ)

અનુક્રમાંક ૧૦૧૩ વિગત

પરણેલો પાઠ્ય

ગ્રંથનામ કીમર ન કુવારી કીડ મર.

૫૬૪૭ - ૧૬

ધર્મોત્ક

હાથિમરે, ને કુંવારો કોડે મરે.

પ્રકરણ ૧ લું.

કારતેકી પુનમને દિવસે બે ભાઈ બાંધે સાથે ખાવાનું જાત્રાના મેળામાં ગયા હતા-તે બપોરે શુધ્ધ મેળો જોઈ તાપીમાં જઈ નાહી આવી, એક બેતરમાં એક મોડનો સંધન છાંયા તળે બેઠા. પોતાની પાસે મીઠાઈ ખાવાનું હતું તે ખાઈ, નિર્મળ પાણી પી, પછી ગયા ના બેઠા. વાતો કરતાં કરતાં સંસારીક સુખ વિષે વાત જો. તે વાત બીજાનાં સાથે અનેનાં સુખ જાંખાં થઈ ના, અને છાતીમાંથી નિરવાસ બીજાના. બોલતાં બોલતાં જણ સ્તબ્ધ થઈ ગયા. ઢોઢ કાંઈ બોલે નહીં. થોડીક વારે બોલ્યો કે ભાઈ કેમ ચુપ થઈ મુનમુન બેઠાછે? ક્યારે? મારી પેંડે તું કાંઈ દાંડીયો તો નથી? તો હું રહું, કેમકે હું સંસારીક સુખ તરફથી માગ્યો છું.

૩ ભાઈ, તું પોતાને અભાગ્યો માને છે તે કરે છે, કેમકે તારા જેવા ભાગ્યવાન જતો નથી. તારા જેવો જો હોય તો કહ્યું. પણ હું પૂરું

સંસારની જળમાં ફસાયો છું ! હું

ધરણ (આ વખતે તેની આંખોમાં
આંસુઓ !)

કુંવારો—મેર આંધળા, આવેલો છે કે શું ? એમ વાત .
આંખોમાં પાણી શું લાવે છે ? તને તે શાનું દુઃખ
બહારની થાયો પાક્યો ધરમાં જતો હશે તો
પાને કરીને તારી સ્ત્રી તારી આકરી કરતી હશે .
પેંડ કાંઈ હાથ રાંધે તો માંડું ખાએ તેમ તો !

પરણેલો—અરે ભાઈ, મારા દુઃખની શી વાત તને !
બહાર પોડું ત્યારેજ મારો જીવ આનંદમાં
પાણુ ધરમાં ગયો એટલે રાંડ કુભાગ્ન મને મહામ
સંતાપ પસાડે છે ! એની સેવા આકરીતો આતમ
ગદ, પાણુ સંતાપતી ન હોય તો ધાણુએ સારું !
સથી ધરમાં કરીને બસાવું નથી ! રાંડને આ લો
ને તે બાંધએ, રજોને તે રાટલા પુરા કરીએ
ગમતા વરતુએ પાણુ વસાવીયે ?

કુંવારો—વસાવીએ તો, કાંઈ આલે, આજ
સ્ત્રી છોકરાં કરતાં ખીજી શી આજ છે ?
કોઈ વાચે કે “ પદ્મસોમારો પરમેશ્વર
શી ગર; છોકરાં છધયાં સાધુ
૧૩ ” ? તારે પેટે છોકરાં

બાંધડીનું .

જાગ્યાં છે ? જા મારા ભાઈ, તું તે શું ઉકા-
ળવાનો. ખરેખરે ખાપેલોજ દેખ્યું.

લો—ભાઈ, ચીતે તેને સૌ ખખર પડે. તું આશુવિધ્યો
આપણો શું જાણે ? સુંકનો સ્વાદ આપણે ત્યારે
ખખર પડશે. કાંઈ એક દુઃખછે ?

વારો—જાણ્યું જાણ્યું તારે દુઃખ. ખાપ દાદા ખાતું રજી-
ને મરી ગયાં છે. બેઠાં ખાએ તોએ ખુર નહીં
એટલું છે. તે છતાં પણ આમેડીના કોડ પૂરા પાડતો
નથી, ત્યારે ખાપડી ઘરમાં સુખ તે શાનું આપે ?

રણેલો—કોડ તે કેટલા પૂરા પાડું. એક આપ્તું કે વળી
ખાતું જોઈએ, લાભનો કાંઈ થોભ છે ? રાંડની
જાત, આખી દુનિઆની ચોજ લાવીને આપીએ
તોએ ધરાએ નહીં. એમ કરતાં તે પણ કરીએ તો
વળી છોકરાંનું દુઃખ તો માથે ઉભુંજ છે. ભાઈ, એ
કાંઈ આપણા હાથમાં છે ? છોકરાં હાથમાં થવાં તે
પ્રભુના હાથમાં છે. એમાં આપણે તે શું કરીએ !

કુંવારો—તું ભાઈ સમજી વાતે તેવો છે તો ? છોકરાં થવાં
તે કાંઈ હાંસીએજ નથી. કોઈ દેવની, કોઈ માતાની,
કોઈ મહાદેવની ખાધા રાખીએ; વળી કોઈ સારો
હુશીઆર વધદ હોય તો તેનું આશરું કરીએ; તો
તેમાંથી સૌ સારું થાએ. પણ તું જાતે કંઈ સમજે,
એટલે પછી ખેડો આ તોપ કર્યા કરે.

પરણેલો—માતાને મહાદેવ; આજનાં વખતમાં તો
 ગયાંછે. લોકોમાં પણ કહેવત ચાલે છે કે “ દેવ
 ડુંગરે, ને પીર ગયા મહે; અંગરૈજના રાજમાં
 મારે ધકકે ” કોઈ દેવમાં હવે સત રહ્યું નથી.
 સહ પદસા બગાડવાના ઉપાય.

કુંવારો—ત્યારેતો છાનામાના બેશી રહે, ને રાજ સંતા
 કર્યા કરે. પદસા અરચવાનીજ બાઈ એટલે શુ
 કહીએ. હું જાણતો હતો કે તારી ધણીઆણીને
 વાંક હશે, પણ તુંજ જાતે તેવો છે. દુનિયામાં ભ-
 લભલા દેવ પડ્યાછે. પણ તારે મનેતો સઘળા ખોટા
 મારી પારોશણને મેં શ્રી વીઠલનાથજીની બાધા આપ
 હતી, તેથી તેને એવો સારો રૂપાળો છોકરો થયોછે!
 તું પણ રાખેતો શ્રી વીઠલનાથજી દયા કરે પણ અરા.

પરણેલો—એ સૌ કહેવાનું “ કાગનું બેસવું ને તાડનું
 પડવું ” કુતરાં, બલાડાં, ભુંડીયાં વગેરે કેટલી બાધા
 રાખેછે ? વરસમાં પાંચ પાંચ, દશ દશ, બચાં તેને
 થાયછે. તારે વળી આપણે તે શું કરવા બાધા ને
 આજીવી રાખવી જોઈએ? સહ ભાએગમાં હશે તો
 થશે.

કુંવારો—એર, મારે શું, હું તો તારા સારા સાથ કહું છું.
 પછી માનકે ન માને.

પરણેલો—સૌ સાથજ છેવું અરે કરું નથી તો બલા ગઈ.

પણ રાંડનો સ્વભાવ જરા ઠીક હોત તો મને કાંઈ
દુઃખ નહોતું !

કુંવારો—હોયસ્તો; બધરાંના સ્વભાવ તો એવાજ હોય.
તેને જોઈએ, ને તારે આપવું નહીં, પછી કંકાશ
થાય તેમાં શી નવાઈ?

પરણેલો—નારે ભાઈ, આપતાં લેતાં પણ તેટલોજ કં-
કાશ. એ રાંડને એવો સ્વભાવજ પડી ગયોછે. રાંડ
ઘણીજ અવળચંડીછે. નકામી નકામી પણ કંકાશ
કર્યા વગર રહેતીજ નથી. દિવસમાં રોજ એકવાર
કંકાશ કરે, ત્યારેજ એને કુળ પડે. આજ સવા-
રના આપણે આવ્યા છીએ, તેથી તે કંકાશ કરવા
પામી નથી, પણ સાંજરે ઘેર જઈશું એટલે લાગલી
કંકાશ લઈ બેસશે. તારે ખાતરી કરવી હોય તો
આજ મારી જોડે તું મારે ઘેર આવજો. જોજો
કે હું કહું છું તે ખરું પડેછે કે ખોટું?

કુંવારો—ઠીકછે, આજ હું એમજ કરીશ, પણ મને નથી
લાગતું કે મારી ભિન્નઈ કાંઈ એવી હોય. હશે, આજ
સૌ ખાતરી થશે. હવે એ વાત પડી મુઠો, ને ચાલો
આપણે પાછું જરા તરા ખાઈ લઈએ, અને સાંજ
પડવા આવીએ મારે ઘેર જઈએ.

પછી તે બંને જણે ખાધું અને કમર બાંધી. મેજો
જોતા જોતા અને વાતોના ગપાં મારતા મારતા ઘેર આવ્યા.

ઘેર આવ્યા ત્યારે છોક સમીસાંજ થઈ હતી. બંને જણ
 ધૂં મા ગયા, અને જુએ છે તો પેલી સ્ત્રી ધુંધવાતી બેઠી છે.
 પોતાના ધણીનો ભાઈ બંધ પોતાને ઘેર આવ્યો જાણી
 તેને આદરમાન કાંઈ આપ્યું નહીં. તેને એવી જોઈ
 કુંવારો બાલ્યો કે કેમ ભાભી સાહેબ? કેમ બાલતાં ન-
 થી? અમો ગરીબ પર આટલો બધો ગુસ્સો ?

ભાભી—મુઆં ગરીબ ને મુઆં પૈસા વાળા. તમારા
 ભાઈને પાલવે બંધાઈને હું કાંઈ સુખ પામી નહીં.
 આજ સવારના મોકાણ મોકાવા ગયા હતા, તે સાંજે
 આવીને હતા.

પરણેલો—જોરે રાંડ અભાગણી, તપાસીને બોલજે, મો-
 કાણ માર તારે પીએર જઈને. જો રાંડ લુચી, સાં-
 જ વખત મોકાણ ને ઉઠમણ કરવા બેઠી છે. (પોતા-
 ના મિત્ર સામું જોઈને કહે છે) જોયું? હું નહો-
 તો કહેતો કે ઘરમાં જઈશું એટલે ઠરીને બેસવા
 દેનાર નથી ? રાંડનો રોજ આવો ને આવો વગર
 વલેનો કંકાશ, આ ઘરમાં તે કેમ રહેવાય!

સ્ત્રી—મારાં પીએરીયાં કાંઈ તમારે બારણે અધવા આ-
 વે છે? મારાં પીએરીયાંને શીદને ગાળો ભાંડો છે ?
 ઘરમાં નથી ગમતું તો શીદને આવ્યા ? ચોખ્ખાકોણે
 મુક્યા હતા ? બહાર રજળો રખડીને પેટ ભર્યું, એ-
 ટલે થયું. હું જાણું છું કે તમને મારું મોહજનથી

ગમતું. હું મારું એકાદ દહાડો કાળું કરીશ, પછી તમે તચ્ચીન થઇને બેશો. ને તમારી વાહાલી હાથે તેને લાવીને બેસાડો.

કુંવારો—ભાભી, જરા વિચારીને બોલો. આજ સપોરમે દહાડે સાંજ વખત કંકાશ મુકા. વગર ફોગટની લગામ શું કરવા જોઇએ?

ભાભી—લગામ હું કરું છું કે એ? જુઓની મારા પીએર સુધી જાએ? મારાં પીએરીઆને વગર વલેની શું કરવા ગાળો ભાંડે? (એમ કહી રડવા માંડ્યું.) મારા એકતા એક ભાઇને રાજ એ ગાળો દે છે. પણ આ ભગવાન, હું તો સાંખુછું પણ તું ન સાંખતો! (એમ કહી બોળો પાથરે છે.)

કુંવારો—પેલેલો વાંક તમારો છે. આવતા વારને કંકાસ તો તમેજ લઈ બેકા. હું તો મારે જેવું છે તેવું પરમેશ્વર પુરાણ કહું છું. રીશ ન કરશો ભાભી.

ભાભી—મારોજ સમજો વાંક છે તો. “સૌ ચાટે તેનું દાટે.” પોતાના ભાઇને તો કાંઈ કહેવાનું નથી. સૌ સૌનું બોલે. મારું કાણ બોલનાર. (એમ કહીને છેડો વાળવા બેસી.)

પરણેસા—જો ભાઇ, હું નહોતો કહેતો કે આપણે ઘેર જઈશું એટલે રાંડ કંકાશ લઈ બેસશે? આવોને આવો કંકાસ વગર વલેના રાજ કરે છે. હવે એનતે શું

કરીએ !

કુંવારો—હોય ભાઈ, ધર હોય ત્યાં ખોલાઆલી પણ થાએ.
મારા જેવા દાંડીયાને ત્યાં કાંઈ કળયો કે કંકાસ છે?
મેં ભાણા હશે તો ખડખડશે, જરા ધીમા પડો. કાળ
આવ્યો છે તેને સમાવો. ભિગાં રહેવું ને રોજ આમ
લડવું તે કાંઈ સારું નહીં. કાલે ઉઠીને પેટે છોકરાં
પડશે.

ભાભી—કરીએ વાતનું સુખ નથી. પરભવ કોણ જાણે મેં
કેવાંએ પાપ કર્યાં હશે કે એવાને પાલવે પડી.

કુંવારો—ખોલીએ નહીં, સૌ સારું થશે. તમને શું દુઃખ-
છે? ખાસું ખાઈ પીને મોજ કરવાનું છે. પરમેશ્વર-
ની દયાએ. અમથાં શાને સંતાપ કરે છે. ઉઠો
અને વાળુ પાણી કરો.

ભાભી—ના, મારે તો આજ વાળુએ નથી કરવું ને પાણી-
એ નથી કરવું. ધણાએ દહાડ કર્યું.

કુંવારો—ના મારા સમ, ભાભી ઉઠો. એમ તે વળી થાય?
તમે નહીં ખાસો! ત્યારે મારે ભાઈએ કેમ ખાશે ?

ભાભી—તમે અમથાં જોલામણાં ન કરો, મારે સાર કોઈ-
એ ભુખે મરવાનું નથી. એવાં ભાએગ ક્યાંથી?

કુંવારો—ઓવે ઓવે, નહીં કેમ ? કયે દહાડે તમને મુકીને
બેઠા હતા? ઉઠો. ગ્રાજી કહેવાડીએ તેમાં સારું?
મારા સમ ઉઠો.

ભાભી—તને કહો છો પણ કાંઈ એ કહેછે? તારે શું નકડી
થઈને એના ઘરમાં ખાવા ખેશું?

કુંવારો—ભાઈ, તમે કહો એટલે હકથે.

પરણેલો—એને સાત વખત ગરજ પડેતો ખાએ. શું એ
રાંડની હું ખુશામત કરું?

કુંવારો—મારા સમ ભાઈ, મારે સાર જરા કહો. મને ઘેર
જવાને મોકું થાએછે.

પરણેલો—(પોતાની સ્ત્રી સામુ જોઈને કહેછે.) ચાલ હક,
મારા પ્રાણ મિત્રે સમ ખાધા તે કાંઈ ચાલશે? માથા
સાથે કાન જડયા, તે રીસાઈને શું કરીએ. કોણ
મનાવવા આવવાનું છે?

કુંવારો—એમ ભાઈ, “ધી ખીચડી એક, ને પાપડ ખેડો
દેખ” કેવાં ઘણી ઘણીઆંણી એક થઈ ગયાં ?
વચમાં જો એલે તે જુદાં પડે.

ભાભી—દીએરજી બળી એ વાત જવાદો, વળી હસવું
કરતાં ખસવું થશે. સૌ એકજ છીએતો. વાણીઆં
બ્રાહ્મણનું પણીએત તે શું કરીએ? કણકમાં પાણી
પડ્યું તે પડ્યું, કાંઈ મીઠ્યા થનાર છે? પાલવે ખ-
ધાયા તે સૌ વેડવું.

કુંવારો—હવે ખસ થયું ભાભી, તમે બોલો તો
મારા સમ છે. ખુશીથી ખેસો અને ખાઓ, થનાર
હતી તે થઈ.

ભાભી—આ હું તો હઠી. પણ તમે પણ આ અપોઠીઉ
લો, ચાલો આપણે સાથે બેસીને ખાઈએ. અમારી
ભાંજગડમાં બે ઘડી રાત ગઈ. ઘેર હાથે કરશો તારે
ખાશો. કાંઈ મારે દેરાણી છે કે હનું હનું મેલશે?
હોહો.

કુંવારો—હંહં, મારે અત્યારે ભુખ નથી. મેં ને મારા
ભાઈએ સારીપેટે ખાધું છે. ભુખ હોત તો હોત,
કહેવા વાર જોઈ એવો નથી.

પરણેલો—મને પણ ભુખ ક્યાં છે. તમે સમ આધા ત્યારે
શું કરીએ. જ્યાં ત્યાંથી કંકાશનું મેદા દફે કરો એ-
ટલે થયું. ચાલો હોહો. આપણે ત્રણે જણ જોડે
તે કયે દહાડે બેસીશું? ભલે તમારી ભાભીએ કંકાશ
દ્રવ્યો કે આપો વખત આપ્યો.

કુંવારો—લો ભાઈ, તમારી મરજી છે તો આ ઉક્યા. લા-
વો અપોઠીયું.

પરણેલો—અલી સાંભળે છે કે ? લાવ અપોઠીયું.

સ્ત્રી—આ લો.

પરણેલો—(અપોઠીયું હાથમાં લઈ પોતાના ભાઈબંધને
આપે છે અને કહે છે.) ભાઈ લો અપોઠીયું.

ભાઈ બંધે તે અપોઠીઉં લીધું, પછી ત્રણે જણાએ
હાથ પગ ધોયા અને વાળુ કરવા બેઠાં. વાળું કરતાં
કરતાં કુંવારો ઉદાસી મટાડવાને તરેહવાર વાતો કરે છે. તે

સાંભળતાં જાગેછે, પરંપર હસતાં જાયછે, અને ખાતાં જાયછે. ખાઈ રહી, પાન સોપારી ખાઈ, સુવાની તઘ-
આરી કરી. કુંવારો રજા લઈને પોતાને ઘેર ગયો. પછી
ધણી ધણીઆંણી પોતાને ખીજાને ગયાં અને ઉંઘી ગયાં.

મધ રાત થઈ ગઈ અને પેલેલી ઉંઘ લીધા પછી
ધણી ધણીયાંણીની આંખ ઉઘડી ગઈ. પછી પોતે કહે-
લા કંકાશની ક્ષમા થવા સારૂ ધણીઆંણીએ વાત કહાડી.

ધણીઆંણી—કેમ વાર, આજ તમને જીંઘ આવતી નથી?

બળ્યો તમારો સ્વભાવ એવો કેવો ? એવા છેક
ખાર ન થઈએ. હોય, બે ભાણા હોય ત્યાં ખડ-
ખડાટે થાય. મારો સ્વભાવ બળ્યો આકળો છે.

કાલે સવારની હું ધરમાં એકલી પડેલી તેથી જરા

મારો જીવ અકળાયો, તેથી બે બોલ બોલાયા. પણ

તમને મારા સમ છે જો તમે મનમાં રાખોતો.

ધણી—મનમાં રાખીને શું કરીએ. તારો સ્વભાવ એવો

પડ્યો, જે વગર કારણનો ટોટો કરવો. વળી હું કાંઈ

બોલીશ તો તને રીશ લાગશે.

ધણીઆંણી—હું તો એવીજ છું તો. તમને મારું મોહજ

નથી ગમતું ત્યાં શું.

ધણી—જવાદે એવાત. વળી વાતનું વતેસર થશે. બે ઘડી

ઉંઘવાદે.

ધણીઆંણી—કોણે ના કહી, ઉંઘોની પડ્યા પડ્યા. (એમ

કહી ગાંડ મરડીને મુતી, ને બડબડ કરવા લાગી-
ધણીએ તેને મોંડુ ન આપતાં ચુપ રહ્યો, ને થોડી
વારમાં બંને પાછાં હાંધી ગયાં.)

આણીગમ પેલો હુંવારો ધરભણી ચાલ્યો. ચાલતાં
ચાલતાં પેલા ધણી ધણીઆની વચ્ચે થયેલા ઋધડા વિષે
તરેહવાર વિચાર તેના મનમાં આવવા લાગ્યા. તે પોતા-
ના મનસાથે કહેવા લાગ્યો કે આહા, મારો મિત્ર કેવો
ભાગ્યવાન કે બાળપણથીજ ધરમારી થઈ ખેડો છે ! હું-
જ કમ નસોય વાળો કે આટલો આટલો પહોં છતાં પણ
કન્યા મળી નહીં ! એવાને એવા વિચાર કરતો ઘેર આવ્યો.
દીવો કરી પથારી કરીને સુતો, પણ તેના મનમાંથી પેલા
વિચારો અચ્છાજ નહીં. વળી તે સુતાં સુતાં વિચારવા
લાગ્યો કે જોની, મારો પેલો મિત્ર કેવો નશીબવાન, કે
ધણી ધણીઆણી પરસ્પર લડેછે, ને વળી ભેગાં થઈને
આમે પીએ પણ છે ! પ્રભુએ મને એક સુંદર સ્ત્રી આપી
હોત તો હું પણ એમ ન કરત ! અરે પ્રભુ ! આવી અભા-
ગ્યણી ન્યાતમાં તેં શાને જન્મ આપ્યો ! જો કણુપી કો-
ળીની ન્યાતમાં અવતાર આપ્યો હોત તો જોઈએ તેટલી
આયડીઓ મળત ! આવા આવા મનમુગ્ધામાં આખી રાત
ગુળરી, પણ લેશ માત્ર તેને હાંધ આવી નહીં. આખરે
આવા વિચારમાં તે એટલો બધો દહાડો થઈ ગયો કે છેક
એ ભાન થઈ ગયો ! માર ધડી દહાડો ચડ્યો તોપણ તેની

મુરછા વળી નહીં ! તેના પાડોશીએ તેનાં આરણ્યાં બંધ નો-
 હને હકી આરી, પણ તે એવો તો બેભાન થઈ ગયો હ-
 તો, કે એકે જવાબ દઈ શક્યો નહીં ! ત્યારે તે પાડોશીને
 અંદેશો આગ્યો કે આ ધણી રાજ પરોઢીઆમાં ઉક-
 નારો તે આટલો દિવસ ચડ્યો છતાં હજી કેમ ઉકર્યો ન-
 હીં હાય ! જનતે એકમવાયો છે તેથી રખેને કાંઈ નવું જુનું
 તો નહીં થયું હાય ? એમ વિચારી તે લાગણી તેના મિત્ર-
 ને ત્યાં આગ્યો, કેમકે તે તેને આજખતો હતો. તેનું ના-
 મ પરબુદાશ હતું. તેની પાસે ગભરાએલો ગભરાએલો દો-
 ડતો આગ્યો અને કહેવા લાગ્યો કે ભાઈ પરબુદાશ, આલો-
 ની, તમારો મિત્ર મધનભાઈ આટલો દિવસ ચડ્યો તે
 છતાં હજી ઉકર્યો નથી. મેં આરણ્યાં ઠોકી ધણીએ જુમો
 પાડી પણ એકે જવાબ આપતો નથી. માટે તમે જરા ઉ-
 તાવળો ચાલો.

આ સાંભળતાંજ તે તુરત ઉઠ્યો અને તેના મિત્ર-
 ના પડોશી સાથે ઉતાવળો ચાલ્યો. પાંચ મિનિટમાં તેઓ
 તેના આરણ્યા આગળ આવી લાગ્યા, અને મધનભાઈ, મ-
 ધનભાઈ, કરીને જુમો પાડવા માંડી. પણ કાંઈજ વળ્યું
 નહીં. જુમો મારતાં થાક્યા ત્યારે છેવટે તેનાં આરણ્યાં ઉ-
 તાર્યાં અને ઘરમાં પેડા. ઘરમાં જઈને જુએ છે તો પો-
 તાને ખારો મધનભાઈ પયારીમાં બેસેલો પડેલો છે ! તે-
 ની છાતી ધડકવા લાગી. પણ હીંમત રાખી તેને ઢંઢોળ્યો

શરીરે હાથ લગાડતાંજ છેક ટાઢો થઈ ગયેલો લાગ્યો પણ
જાતી માત્ર હાલ્યા કરતી હતી ! તેણે જાણ્યું કે એને સર-
દી થઈ ગયેલી છે, તેથી લાગલો પેલા પાડોશીની ખાસે સ-
ગડીમાં દેવતા મંગાવ્યો અને સારી પૈંડે સેકયો. આદ ધડી
થઈ એટલે તે જરાક આળશ મરડવા લાગ્યો, તેથી પર-
બુદ્ધશને હીંમત આવી કે શીકર નથી, માત્ર વાયુજ થઈ
ગયેલો છે. પછી લાગલો પેલા પાડોશીને માકલીને એક
દુશીઆર વૈદને તેડાવ્યો. વૈદ આવી નાડ જોઈ તો તેની
નજરમાં પણ એમજ આવ્યું કે એને નળળાઈને લીધે વા-
ઈ થઈ ગયેલી છે. પછી કાંઈ ગરમ આસડ આપ્યું તે
પાચું. પાયા પછી થોડીક વારે તે બોલી શકે એવો દુશી-
આર થયો. આદ પેલો પાડોશી તેને ઘેર ગયો.

પરબુદ્ધશે તેની સારી પૈંડે આસના વાસના કરી, તે-
ને પુછ્યું કે ભાઈ મધનભાઈ, કેમ વાર, તને શું થયું છે ?
આવાં પ્યારના વચન પોતાના મિત્રનાં સાંભળી તેની આં-
ખોમાં પાણી ભરાઈ આવ્યાં, પણ એકે અક્ષર બોલી
શક્યો નહીં. તે જોઈ પરબુદ્ધશની આંખોમાં પણ પાણી
ભરાઈ આવ્યાં ! ખરા મિત્રનું હેતુ એવુંજ હોય છે. પ-
છી ફરીને વળી પરબુદ્ધશે પુછ્યું કે ભાઈ મધન, કેમ તું
આવડો દુઃખી છે ? મને તો જરા કહે. પોતાના મિત્રને
આગ્રહ જોઈને તે બોલ્યો કે ભાઈ મારું દુઃખ તું સમજું
જાણે છે ! કાલે આપણે કારતેકી જત્રામાં મથા હતા ત્ય-

રે ખાતાં ખાતાં સઘળી વાતો મેં તને કરી છે. એજ મારે દુઃખ છે, ખીચું દુઃખ મને કશું નથી. ખીજી વાતે તો હું તારાજી જેવો ભાગ્યવાન છું. મને તારા જેવા પ્રાણ સમાન મિત્ર છે, મારી પાસે જોઈએ તેટલો પૈસો છે. પણ તે ભાગ્યવાન કોઈ નથી, એટલોજ હું અભાગ્યો છું. બાકી બધી વાતે તો હું સંપૂર્ણ છું.

પરબુદાસ—અરી વાત છે કે લાડી, વાડીને ગાડી એ વળી ચીંતો માણસને મળી તો તેથી તે પોતાને ભાગ્ય-માળી માને છે, પણ લાંડી જે આડી મળી તો પછી મારા જેવીજ કંતેવી દીન ઉગે થાય, માટે જે પ્રભુએ કીધું છે તે ઠીકજી કીધું છે, હું તો તને મા-રા કરતાં અત્યંત સુખીઓ માનું છું.

મધન—એ વાત અરી છે કે પારકે બાણે મોટો લાડવો દેખાય, પણ વાંઠા મરવું તે કાંઈ સારું છે ?

પરબુદાસ—એ તો ઠીકજી, પણ ન્યાતમાં કન્યા નહીં એટલે લાચાર, અગર હોય તો પણ હું તો તને સાક ના કહું છું કે પરણવાની વાતજ કરવી નહીં. મારી કંતેવી રોજ કેટલી થાય છે તે તને અગર નથી ? કાલની વાત આજેજ બુલ્લી ગયો ?

મધન—પણ:—

પરબુદાસ—પણ ને પણ, હવે એ વાતને જિંમી મુક, એથી તું હિરાન થઈશ. ચાલ મારી સાથે તારા

વને આરામ થાય ત્યાં જાય મારે ઘેરજ રહેલે.
મધન—ના ના, હું એકાદ રસોઈએ (અપરચી) રાખીશ
અને તેથી સંઘણું કામ લઈશ, તું બપો ઘડી મારી
પાસે આવતો રહેલે.

પરભુદાશ—રસોઈએ રાખવો હાય તો થોડા દહાડા પ-
છી રાખલે, પણ હાલ તો મારે ત્યાં આવ. હું તને
મુકીને કદી જનાર નથી.

મધન—તું આટલો બધો આગ્રહ કરેછે તો આવ. પણ
ગાડી લાવશે ત્યારે, કેમકે મારામાં આવવાની શ-
ક્તી રહી નથી.

પછી પરભુદાશ ગાડી લાવ્યો તેમાં બેશીને અને
જણા પરભુદાશને ઘેર આવ્યા. બારણામાં ગાડી ઉભેલી
જોઈ પરભુદાશની ધણીઆણી દોડી આવી ને અને મા-
વોને જોઈને તે મધનજાણને પુછેછે; કેમ દીએરજી. શુ
થયું ? રાતરે તો આહીથી સાળ સમા ગયા હતા !

પરભુદાશ—એને જરા વાદ થઈ આવી છે, તેથી આ-
પણે ઘેર તેડી લાવ્યો છું. લે એના એક હાથ તું
જાણ અને ઘરમાં લે.

અને ધણી ધણીઆણીએ હાથ પકડીને મધનજાણને
ઘરમાં આણ્યો. પથારી કરી સુવાડ્યો અને પરભુદાશની
ધણીઆણીએ રસોઈ કરી. ત્રણે જણાં સાથે બેશીને જ-
મ્યાંપણ મધનજાણની ઉદાશી મટી નહીં. પરભુદાશ જમી-

ને બહાર ગયા પછી તેની ધણીઆણી મધનજાલને વીન.
વીને પુછવા લાગી કે તમને એકાએક શું થયું ?

મધન—કાંઈ નહીં (એમ કહી આંખોમાં પાણી આણ્યાં)

ભાભી—દીએરજી, તમને મારા સમ છે કે તમે રડો તો.

એમ વાત કરતાંમાં એકાએક શું આણે છે. હાય,
મુખ દુઃખ ચાર દહાડા સઘળાને આવે છે.

મધન—ચાર દહાડાનું હાય તો ધુળ નાંખી, પણ આ
તો ચારે દહાડાનો રોગ બરાબર છે તે મરતાં લગણ
મરવાનો નથી ! (એમ કહી ફરીને આંખોમાં આં-
સુ લાવે છે).

ભાભી—આસ આસ, આમ બાયડીની માફક શું કરો
છો, જરા તો હીમત રાખો. દીએરજી મારા સમ
તમને શું દુઃખ છે તે મને કહો, જો નહીં કહો તો
તમારી ભાભીનું મુડદું દેખો.

મધન—મારો ભાંઈ પરબુદાશ સઘળું જાણેજ છે.

ભાભી—ખરીજ વાત તો, તે તમને જોટલા વહાણો એ
ટલી હું કાંઈ વહાણી છું. તેમને બધી વાત મન
ખોલીને કહેવાય છે પણ મારી આગળ તો બંનેને
છાનીજ રાખવી પડે છે ! મેં રાંડે સોગન ખાધા તે
કિંઈ તમારા હિસાબમાં છે ?

મધન—ભાભી તમને કહ્યાથી શું કાયદો છે ? વળી તમે
પણ મારી સાથે અફસોસમાં પડશો, માટે નહીં કે-

હેવામાં નવ ગુણ છે.

ભાભી—પોતાના આગળ તો મનની વાત ઝોડીને કહી-
એ. કહ્યા વગર શું જણાય. જાણીએ તો કાંઈ ઉ-
પાય પાણુ કરીએ.

મધન—મારો રોગ એવો છે કે કોઈથી ઉપાય થાય એ-
વો નથી.

ભાભી—કહો ત્યારે જણાય કે તમને શો રોગ છે.

મધન—તમે છેક અધીરાં થાઓ છો તો કહું છું કે વાંદા-
પાણાનું મોટું દુઃખ મારા અંતઃકરણમાં ભરાયું છે,
તે કોઈથીએ મટે એમ નથી !

ભાભી—એહો, એમાં તે શું ! પરણેલાને એક અને કું-
વારાને અનેક. મોટામાં મોટું દરદ કેહેતા હતા તે
આજ કે ? !

મધન—હા એજ, એ દુઃખ કાંઈ નહાનું મુનું નથી !

ભાભી—ધીરજ પકડો, એનો પણુ ઉપાય થશે. (પરબુદ્ધ-
શને આવતો જોઈને) આ લો તમારા ભાઈ આઝ્યા.

પરબુદ્ધશ ધરમાં આઝ્યા ત્યારે સાંહાજ પડી હતી.

દીવા જતી કરીને વાણુ પાણી કીધાં પછી ત્રણે જણાએ
સુઈ ગયાં. સહવાર થયા પછી હમિશની માફક સઘળી કો-
વા કરી, જમી કરીને પરબુદ્ધશ પાછા પોતાને રાજગારે
ગયા. તેની ધણીઆણી સઘળાં કામથી ફરાગત થઈ પાછી.
મધનનાજ પાસે આવીને બેઠી અને ખ્યારના વચનોથી

વાતચીત કરવા જાગી. મધનલાલની પેહેલાં ભાભીનું મન
તો બગડ્યું જ હતું, પણ ધીના વાંસણ પાસે અગતી આ-
વીને બેઠાથી મધનલાલના મનમાં પણ અરાબ વીકારે પ્ર-
વેશ કરીયો. તે પણ હવે મોહો મલકાવીને પ્યારથી બોલ-
વા લાગ્યો. કેહેવાનોજ માત્ર દીએર, પણ સગા દીએરની
ઉપર જોડસો પ્યાર રાખ્યો જોઈએ તે કરતાં જાદે-એટ-
લે હદ બહારનો પ્યાર તે બાઈ મધનલાલ ઉપર બતાવવા
જાગી. મધનલાલનું સમજું દરદ હવે તો નરમ પડવા લા-
ગ્યું અને અત્યંત પુશીમાં જણાવા લાગ્યો; ભાભીએ જા-
ણ્યું કે દીએરજીનું મન ધીમે ધીમે મારા સ્વાધીનમાં આ-
વતું જાય છે. પછી તો તે વધારે ને વધારે વહાલ બતા-
વવા લાગી. હવે અગાખીનું ખી રાપાયું.

મધનલાલ—ભાભી, હું હવે વાંઠાપણાના દુખથી જાણે
મુક્ત થયો હોઉં એમ મને લાગે છે ! અને તેમ
થવાનું કારણ ખીજું કાંઈજ નથી પણ માત્ર તમા-
રું હેતજ છે.

ભાભી—હું કાંઈ ઉપર ઉપરનું હેત કરતી નથી પણ મારા
આંતઃકરણથીજ નીકળી આવ્યું છે તેજ તમારીપર
વાપરું છું. હું હવે તમારા ભાઈની ઝાઝી દરકાર
કરતી નથી, કારણકે તેનાથી મારું વાંદાંજીઆ મોહાયું
રળવાનું નથી.

મધનલાલ—ભાભી, તમારા મવતી વાત પાઈ ગયો છું,

પણ તો આપણુ બેની વચેના ધ્યારની વાત મારા
મીત્ર પરબુદાશ જાણુશે તો તેના મનમાં ધણોજ કી-
નો ભરાઇ આવશે અને અમારા બેની વચે તુર
પડશે.

ભાભી—એ વાત ખરી છે, પણ તેનો હિપાય પણ મારા
હાથમાંજ છે, હાલ તો સજ્જર રાખો. તમે જાણતા
નથી કે સ્ત્રીચરીત્ર ભલે ભલાને ઠગે છે ? અમે
બાયડીઓ એવી પેહિંચિલીઓ છીએ કે ભલભલા-
ને પેચમાં લાવી નાંખીએ.

મધનલાલ—એ વાતમાં કાંઈજ શક નથી. પ્રથમ તો હું
જ તમારાં ધ્યારમાં લપટાવા લાગ્યો છું, તે હવે પ-
છી કોણ જાણે કેટલાએ લોથપોથ કરી નાંખશે !

ભાભી—હવે ચુપ રહો, તમારા ભાઈ આવ્યા. હું દીવા
ખતી કરવા જઈશું. તમે માંદને વેશજ સુઈ રહો.
(તે જાયછે. મધનલાલ સોડ બાળીને સુઈ જાયછે. પર-
બુદાશ આવેછે.)

હંમેશની માફક એ રાત ગુળ્લસી પછી ખીન્ને દીને
ધારા પ્રમાણે પરબુદાશ પોતાના રોજગારે ગયો. મધન-
લાલ અને પરબુદાશની ધણીઆણી પણ એટલીજ રહી
તોતાં હવે કે તે ધરમાંથી ક્યારે સીંચાવે. પોતાનો અં-
તઃકરણનો મીત્ર તો ખરો, પણ કામે બ્યાકુળ થયાથી મ-
ધનલાલને તે અકારો લાગવા માંડ્યો. પરબુદાશની ધણી-

આણી તો ધણીજ નાજાયક હતી એટલે તે તો પોતાના ભ-
રથારપર મુદ્દલ પ્રીતી રાખતીજ નહોતી, પણ હવે તો મધ-
નજાલ સાથે ખ્યાર બંધાયથી તે પોતાના સ્વામીની કરી
દરકાર રાખતી નહીં. પરબુદ્દાશ બહાર ગયો કે તેની ધણી-
આણી ધરકામ જેવું તેવું કરી મધનજાલની પાસે આવી
ને બેઠી. હવે તેઓ વચે ધણી ધણીઆણીના સરખુજ
હેત બંધાયું. કુકરમે તે બંનેને હાથ કરી લીધાં અને
હવે તે પાપમાં તદન બુડ્યાં ! હવે તેમને બંનેને એમ
વીચાર આવ્યો કે પરબુદ્દાશનો ત્યાગ કરીને આપણે કેથે
નીકળી જવું, પણ પરબુદ્દાશની ધણીઆણી ધણીજ બંદી
હતી તેથી તેણીએ એવો વીચાર બતાવ્યો કે આપણે એ-
નો સંધ છોડીને તો જવુંજ નહીં, કારણ કે એથી લા-
ઠામાં ભારે અપકીરતી થશે અને તેઓમાં માલિફું બતા-
વાશે નહીં, માટે તમે એમ કહો કે હું માદો પડ્યો હતો
તેથી મેં એતબંધ રામેશ્વરની જત્રા જવાની બાધા લીધી
છે માટે મારી સાથે તમે બંને ધણી ધણીઆણી પણ આ
લો. એમ કહી સાથે લો પછી મારગમાં સમાધાન કરી-
શું. આ ગોઠવાયું મધનજાલને પણ હીક લાગી. સાંહાંજ
પડતાં જારે પરબુદ્દાશ ઘેર આવ્યો અને ત્રણે જણાએ સા-
થે જમવા બેઠાં ત્યારે મધનજાલે જત્રા જવાની વાત ક-
હાડી અને પરબુદ્દાશે પ્રથમ તો આનાકાતી કરી, પણ પો-
તાનું હેત મધનજાલ ઉપર અત્યંત છે તેથી આખરે તેણે

સાથે જવાની હા કહી. પછી એક બે દીવસમાં ધરનો બાં-
દો ખરત કરી ત્રણે જણાએ જત્રા જવા સારૂ નીકળ્યાં.

દશ મજલ ગયા પછી પરબુદાશની સ્ત્રીએ રાતની વખતે દુધમાં સોમલ નાંખીને પાયો અને પછી જ્યારે પરબુદાશના નાડી પ્રાણ એવાવા લાગ્યાં ત્યારે એકદમ રડી ઉઠી કે મારા ધણીને સાપે કરડયો. જ્યાં મુકામ કીધો હતો તે ધરમશાળા હતી અને એક નાહાના ગામને પાદરે હતી તેથી કાંઈ ધણી હોહા થઈ નહીં. ધરમશાળામાંના ઉતારએએ પરબુદાશની સ્ત્રીને સમજાવી કે સાપ કરડ્યાની વાત છુપાવીને કોલારા થયો છે એમ કહે નહીં તો સરકાર તારા ધણીના મુઠ્ઠાને ચુંચશે. એથી તે ચંડાળ આરતે તે મ કેરેવા માંડ્યું. આણીગમ પરબુદાશના રામ રમી ગયા ! તેની લાસને સઘળા મુશાકરેએ મળીને અવલ મજલ પોહ્યાંઆડી. પછી તો વચમાંથીજ પરબુદાશની સ્ત્રી અને મધનલાલ પાછાં ફર્યાં. ઘર આવી કાણ માંડી અને ને પૂછતાં તેને તે સ્ત્રી તથા મધનલાલ એમજ કહેતાં કે પરબુદાશને કોલારા (અધોક) નો રોગ લાગવાથી તેનું મરણ થઈ ગયું. એમ કહી છાતી ફાટ રડવાનો જેમ અને તેમ ઢોંગ કરતાં હતાં. એ સમાચારથી ગામના તમામ લોકો ભારે દલગીર થયા, કેમકે પરબુદાશના જેવો ભલો અને માયાળુ ખીજો ભાગ્યેજ મળી આવે.

પરબુદાશના દીવસ પાણી પાછળ મોટો ખરચ કરીને

તેની સ્ત્રી અને માત્રે ઉપરથી ભારે હેત જાણાવ્યું, પણ
 અંતઃકરણમાં તો તેઓને અત્યંત આનંદ વરતતો હતો.
 કારણ કે પરબુદાશને મારી નાંખવાનો ઠરાવ તેઓએ આ-
 ગળથીજ કરી રાખ્યો હતો. હવે તેઓ નીરભય થકી પો-
 તપોતાને વિર રહેવા લાગ્યાં. તેઓ ભિગાં તો રહ્યાંજ નો-
 હી, કારણ કે લોહિમાં અપકીર્તી થાય. થોડા દહાડા લ-
 ગી એમનું એમજ નીભાવ્યું, પણ અહોનીશ ભિગાં રહે-
 વાનો લોભ ખેડના અંતઃકરણમાં યુર્યો, અને તેથી તે
 એએ એવો વીચાર કાઢ્યા કે આપણું સરવસ્વ લક્ષને
 આપણે અંગરેજ રાજ્યની હદપાર કોઈ મુલકમાં જઈ
 વસવું, અને ઘણીઘણીઆણીના સંબંધથી રહેવું. પછી
 તેઓએ ધન માલ સઘળું લીધું અને પ્રભાતમાં નીકળી ગ-
 યાં. પણ પાછળ કોઈ સગાં સંબંધી દોડ કરે નહીં મારે
 પરબુદાશની ઘણીઆણીએ ખુણે મુકવા સાર જત્રા જત્રા
 છુ એમ લોહિને જાણાવ્યું હતું. મધનકાલે પણ એમજ
 વાત ચલાવી હતી.

તેઓ આશરે ૨૦૦ ડોસ પરરાજ્યમાં નીકળી ગયાં
 અને ઘણીઘણીઆણીના સંબંધથી ભિગાં રહેવા લાગ્યાં.
 કોઈ પુછ્યું તો તેમને નામ હાંમ ખોટાંજ કહેતાં. ખાર
 માસ પુરા થયા નહીં એટલામાં તે બાઈને પેટે એક છોક-
 રો જન્મ્યો. તે બાણે રૂપવાન અને અંચળ જાણાયો. આ
 પુત્રની ગમતમાં આ પાપી જોડાંએ રાત દીવસ ગાળવા માં-

ડયાં, પાણુ પાછળથી શા હાલ થાય છે તે જાનો.

છોકરો રૂપાળો તો ખરો પણ તેનાં કમનશીબ તે-
થી પાપી માખાપને નશીબે તે જીવ્યો નહીં; સહીઆડ આ-
વ્યથી તે એકાએક મરણ પામ્યો. હવે તો મધનલાલ અને
તેની રાખેલી ધણીઆણી એકલવાયાં થયાં, ધંધો રાજગાર
તો કાંઈજ કરતાં નહીં અને પાસેની પુંજ સઘળી બિદાન
બિદાન કરવા માંડી. થોડીજ મુદતમાં તમામ બંડોળ ખ-
રબી નાંખેલો અને બુખે મરવા લાગ્યાં, મધનલાલને શીર
બનેનું ચુજરાન ચલાવવાનું કામ આવી પડ્યું, પણ પાસે
પૈસો રહ્યો નહીં તેથી કાંઈ પણ રાજગાર તે કરી શક્યો
નહીં. કોઈ નોકરી ચાકરી પણ આપે નહીં, કેમકે તે
પરદેશી. એટલે તેના બેરોજી પડતો નહીં. એ રીતે ચા-
ગરદમથી તે ઘેરાઈ ગયો ત્યારે હવે ખીચું પાપ કરવાની
તેને મતી સુત્રી. તે તો ચોરાની ટોળીમાં સામેલ થયો.
એક વખત ચોરી કરીને લાવે તે વડે ચાલે તેટલા દિવસ
રાત્રલા ખાય અને તે ખરચાઈ રહે કે વળી ફરીથી ચો-
રીનું કર્મ કરીને પૈસા લાવે. તેના પાપનો ધડો ઉભરાયો
નહીં તેથી તે પકડાયો તો નહીં પણ તેના પાપી કર્મ તો
તેને ખચીત થયો.

એક દિવસ એવું બન્યું કે તે અને તેના સાથીઓ
રાત્રનો ખજાનો ફાડીને પુષ્કળ દ્રવ્ય લાભ્યા અને મહિ-
માંહી વહેંચી લીધું. તે ચોરી એટલી મોટી કાંધી હતી

મધનજાલને હીસેસે બરોબર પાંચ લાખનું રોકડ અને
 રાત આબુ. તે સઘળું ઘેર લાગ્યો અને પોતાની સ્ત્રી-
 ને સોંપ્યું. રાતરે વાણુ કરીને સુતા પછી સ્ત્રીનું મન
 બગડ્યું. તેણીએ વિચાર કીધો કે રાજનું જ ઘર માંડું
 છે અને જો પકડાયે તો એ પણ માર્યો જશે, અને દ્રવ્યો
 પણ જશે. પછી હું રવડી મરીશ, મારો વાલી કોઈ જ-
 ને નહીં, મારે હવે તો ચેતીને ચાલવું જોઈએ. પછી
 તે લાગલી હડી અને પાણી ભરવાનું દોરડું લીધું. તેના
 ગાળો ધીમે રહીને મધનજાલના ગળામાં ઘાલ્યો અને ગ-
 ળે ફાંસો દીધો. પણ ચ્યારત જત, તેથી ફાંસો સફાઈ આ-
 બ્યો નહીં તેથી મધનજાલ હાથ પગ પછાડવા લાગ્યો. આ-
 થી તેની સ્ત્રી ગભરાઈ કે રખેને પાડપડોશી જાણે, પછી
 તેણે દોરડું હાથમાં લઈને મધનજાલને મુવેલા કુતરાની મીશા
 લે આમથી તેમ ધસડ્યો. એટલું કીધાં છતાં પણ તે પા-
 પી મરદનો જીવ ગયો નહીં, ત્યારે તે ચ્યારત વધારે ગભ-
 રાટમાં પડી. પછી તો તે ચુલામાંથી બારો ભરીને વરતેવ
 લાડી અને મધનજાલના મોંહપર નાંખ્યો ! એથી તે તુરતજ
 મરણ પામ્યો. તેની લાસને દાદરેથી સેરવી સુકીને નીચે
 જમીનમાં રાતમાં રાતમાં દાટી ઘાલી. પછી તમામ જરી-
 આન વગેરે બાંધ્યું અને પરાંરથુ થતાંજ એક ગાડું ભાડે
 કરી લાવી અને ગામ બહાર નીકળી ગઈ. તેના વિચાર તે
 ના પીએરને ગામ જવાનો હતો.

આશરે સાત આડ કોશ ગયા પછી મધ્યાન
તેથી તેઓ ભાથુ આવ્યા ખેઠાં. ગાડીવાળાની જાણમાં
જ્યુ કે આ બાઈ પાસે ભારે ક્રીમતનું જરીઆન છે તે
જોની ઘનત પણ બગડી અને તે બાઈને ઠોર કરવાનો મન-
કામો કીધા. તે તેને મારી નાંખવાના વિચારમાં પડ્યો પણ
કેમ કરવું તે સુઝે નહીં. એટલામાં પેલી આરત કુવે પાણી
ભરવા ગઈ. આ વેળા ત્યાં કોઈ માણસનું જણવું હતું નહીં
તેથી પાણી પીવાને મહેં ગાડવાળો પણ કુવા પાસે ગયો અને
પેલી આરત જેની વાંકી વળીને કુવામાંથી પાણી કહાડવા જાય
છે તેવોજ ગાડવાળાએ હડસેલો માર્યો. પણ કરમ સંજોગે
જેની તે બાઈ કુવામાં પડે છે, તેની તેની પાણી ભરવાની
દોરડી પેલા ગાડવાળાના પગમાં અટવાઈ અને તેના આ-
ચકાથી તે પણ કુવામાં પડ્યો. કુવામાં પાણી એટલાં હ-
તાં કે તુરતજ તે બંને અંડાળો તેમાં ઘુડી ગયાં.

આણીગમ સહવાર થતાંજ રાત્રીને ખમર પડી કે
મારા ખજાનામાંથી જેવર ચોરાયું છે તેથી તેણે આરે દિ-
શાઓ તરફ સવારો દોડાવ્યા. આર સવારો આ રસ્તે
આવ્યા અને તેમણે ગાડું છોડેલું જોયું. આજુબાજુ
નજર કરતાં કોઈ માણસ જણાયું નહીં તો પણ તેમણે પે-
લા ગાડામાં તપાસ કરી તો તમામ જેવર હાથ લાગ્યું. પ-
તેઓએ ગાડું જોડ્યું અને હાથેજ હાંકીને ગામમાં
અને રાત્રી આગળ રજુ કીધું. જેવરના ચોરનારા-

